

ALLE
TRENGER
ET SPARK I
SJELEN

Til
Kulturdepartementet
e-post: postmottak@kud.dep.no

Deres ref. 18/663-3

INNLEDNING

Ifølge Grunnlovens § 100 har staten en forpliktelse til aktivt å sikre og legge til rette for de institusjonene som utgjør ytringsfrihetens infrastruktur. Denne infrastrukturen består av skolene, universitetene, mediene og kunst- og kulturinstitusjonene. Regionteatrene er en selvfølgelig og vesentlig del av dette landskapet.

Det er betryggende at den nye kulturmeldingen særlig fremhever kulturen og kunstens demokratiske funksjon og autonomi. Også regjeringsplattformen peker på kunst og kultur som “forutsetninger for en opplyst samtale” og “en investering i demokratiet og allmenndannelsen”. Staten har et overordnet ansvar for å trygge et offentlig ytringsrom, der en fri, uavhengig samtale kan finne sted. Så også for kunst og kulturinstitusjonene, og ikke bare i hovedstaden.

Regionteatrene er en vesentlig del av den nasjonale, kulturelle infrastrukturen, og bidrar betydelig i den demokratiske samtalen. Scenekunsten er en viktig ytringsarena for den frie samtalen og en betydelig motvekt til de digitale ekkokamrene. Vårt oppdrag strekker seg ut over de regionale grensene. Teater Innlandet er en meningsdannende, profesjonell kunstinstitusjon som i et demokratisk perspektiv har en samfunnsverdi og en nasjonal betydning langt utover individuelle besøk og geografisk tilhørighet.

Hva bidrar til å fremme produksjon og formidling i scenekunstheltet?

En av de viktigste forutsetningene for å fremme produksjon og formidling av scenekunst med høy kvalitet, er forutsigbare rammebetingelser. Det knytter seg til økonomi, tydelig lovverk og rammeverk. Klare og enkle administrative prosesser slik at lite tid forsvinner til byråkratiske prosesser fremfor målrettet fokus på kvalitet, produksjon og formidling.

Som en kontrast til kulturmeldingens klare signal om at kunsten og kulturen skal bidra til å bygge demokratiske verdier, deltagende borgere, styrke ytringsrommet og den frie samtalen, står et knallhardt fokus på økonomiske innstramninger, besøkstall og egeninntjening. Dette er avgjort et viktig fokus og premiss for store tildelinger av felleskapets midler, men samtalen må i større grad løftes i det offentlige rom til å omhandle innhold og kvalitet. Skal scenekunsten kunne leve opp til ministerens ønske om å være utfordrende og demokratisk oppbyggende, må også den politiske samtalen handle om dette. I lys av de siste måneders brytninger rundt scenekunstverket Ways of Seeing, er det meget tydelig hvilket politisk klima og press scenekunsten er under.

ALLE
TRENGER
ET SPARK I
SJELEN

Det er ofte et stort ønske om å dele produksjoner på tvers av institusjoner og fagmiljøer, og som teater samarbeider vi ofte med det frie feltet. Dette er noe vi ønsker mer av, men ser at utdatert lovverk både er fordyrende og det facto stopper mulige samarbeid. Det er god samfunnsøkonomi at flere produksjoner får lengre liv og møter et større publikum. Her kan departementet bidra gjennom en tydelig oppfordring til at dagens rammeverk tilpasser seg en fremtid der det i større grad legges opp til at institusjoner og det frie feltet samarbeider.

Har du eksempler på vellykkede prosjekter eller tiltak som har fremmet nye typer samarbeid og økt visning av scenekunst?

I løpet av de siste fire årene har Teater Innlandet produsert til sammen 35 små og store co-produksjoner. Av disse har 18 vært co-produksjoner med frie kompanier (hvorav 5 med dansekompanier) og 4 co-produksjoner med andre kunstinstitusjoner. Vi er med andre ord en kompetent samarbeidspartner med bred erfaring på svært ulike prosjekter.

Vi har ingen fast mal for samarbeidene, men tilpasser ressurser og innsats til den enkelte produksjon. Denne evnen til fleksibilitet, vår store produksjonskompetanse og våre fasiliteter, er alle viktige faktorer for vellykkede prosjekter. Kompetansen som er opparbeidet over mange år, er i dag en viktig forutsetning for at vi har en stor bredde i type prosjekter, omfang og stadig søker nye typer samarbeid. Vi søker hele tiden samarbeid med frie kompanier, som også gir teatret en kunstnerisk kapital vi ikke vil være foruten. Møter mellom ulike produksjonskulturer stiller høye krav til tydelige forventningsavklaringer, noe vi stadig blir bedre til. Når produksjonene er ferdig spilt i vårt turnédistrikt gir vi dem til gruppene uten vederlag. Det betyr god samfunnsøkonomi at de ressursene vi har brukt på produksjonen potensielt gir gruppen arbeid videre, og på den måten kommer hele landet til gode. Det er i denne sammenhengen verdt å merke seg at våre DKS-produksjoner i stor grad videreføres til mange andre fylker, og at vi nasjonalt anerkjennes som en vesentlig medleverandør av viktige forestillinger for barn og ungdom.

Vi har også hatt mange vellykkede prosjekter i samarbeid med andre kunstinstitusjoner. Eksempler som kan nevnes er; *Willie Nelson kjente mor mi*, co-produksjon med Musikk i Hedmark, *Rekyl*, co-produksjon med Nordland teater/Aarflot produksjoner, og ikke minst *Solveigs 2. sang*, co-produksjon med NRK Radioteatret. Samarbeidene med de større institusjonene har fastere rammer og betyr mer for teatrets økonomi enn brorparten av frigruppesamarbeidene. I 2018/19 har vi samarbeidet med Den Nasjonale Scene om *Kim F* og Riksteatret om *Jungelboken*.

Teater Innlandet er i flere sammenhenger trukket frem, og brukt som eksempel på en institusjon som er organisert fremtidsrettet. Vi mener å ha en nasjonal rolle i utviklingen av gode samarbeid, særlig med frie kompanier, og vår holdning til co-produksjon med kompaniene trekkes fram som et eksempel til etterfølgelse. Våre erfaringer deles gjerne med en bransje på vei mot nye produksjons- og samarbeidsformer og vi konkretiserer gjerne med enkeltprosjekter om ønskelig.

ALLE
TRENGER
ET SPARK I
SJELEN

Hvilke strukturelle utfordringer finnes i dag på scenekunstheltet?

Over tid har manglende lønns- og priskompensasjon blitt dekket opp gjennom innsparingstiltak som er lite synlige for offentligheten, men på sikt vil svekkede rammevilkår for den profesjonelle scenekunsten få store negative konsekvenser. Det vil direkte påvirke lokal produksjon, tilbudet til publikum, regional kunstfaglig kompetanse og kunstnernes økonomi og arbeidsvilkår. Kanskje særlig for regionale institusjoner med tanke på befolkningsspredning og demografi, hvor kostnadene knyttet til lokal tilstedeværelse er store.

Det er kostnadsdrivende å produsere scenekunst i regioner med små kommuner og store avstander. Regionteatre som Teater Innlandet turnerer i langt større grad enn stedfaste institusjoner, med de store ekstra kostnader dette gir. Å turnere er ressurskrevende, men samtidig en vesentlig del av vårt demokratiske oppdrag og ledd i å gi publikum muligheten til å delta i den frie samtalen.

Vi er også bekymret for at de selvstendige kunstinstitusjonene i større grad gis instrumentelle føringer. Den armlengdes avstand som det nasjonale forvaltningsnivået garanterer er dessverre ikke like selvsagt for lokale politikere som ønsker å bruke kunstinstitusjonene som instrumenter for folkehelse, bolyst eller andre viktige samfunnsoppgaver.

Videre er en manglende samkjøring mellom ulike forvaltningsnivåer, høringsinstanser og korte frister en administrativ utfordring. Som et lite teater påvirker mange sammenfallende administrative oppgaver oss i stor grad. Annet arbeid som er direkte knyttet til produksjon og formidling av scenekunst må da legges til side. Dette kan enkelt løses ved en større dialog og samkjøring mellom forvaltningsnivåene.

Hvilke tiltak må til for at disse utfordringene kan løses?

I svarene på spørsmålene har vi forsøkt å komme med konkrete eksempler på utfordringer og mulige løsninger på disse. Punktvis kan det nevnes;

- Økt samarbeid mellom forvaltningsnivåer knyttet til høringer, søknader og rapporter.
- Et bidrag til å forenkle og modernisere avtaleverket mellom forvaltningsnivåer og interesseorganisasjoner.
- Klare og tydelige rammevilkår for scenekunstens virke og oppdrag.
- Økonomisk forutsigbarhet og god planleggingshorisont.
- Et større fokus på scenekunstens innhold, kvalitet og autonomi.

Den nye kulturmeldingen har store overordnede ambisjoner. Det er bra, men det blir raskt uten betydning om ikke det også ligger en klar politisk vilje bak til å gi scenekunsten de rette rammevilkårene. Skal scenekunsten være relevant, ha risikovilje og være en betydelig samfunnsstemme, må ressursene tilsvare oppgavene og armlengdes avstand være absolutt.

ALLE
TRENGER
ET SPARK I
SJELEN

Hvordan ønsker du at scenekunstheltet skal se ut om 5-10 år?

Vi ønsker videreført dagens funksjonsdeling med flere forvaltningsnivåer. Det gir institusjonene et demokratisk sikkerhetsnett også i skiftende politiske klimaer. Samtidig sikrer direkte statlig rammetilskudd at forvaltningen av økonomien og den kunstneriske beslutningsmyndigheten og kompetansen er desentralisert til et nettverk av sterke, selvstendige og forskjelligartede institusjoner med kunstneriske ledere på åremål.

Gjennom en 70/30-fordeling av tilskudd fra stat/ fylkeskommuner sikrer Kulturdepartementet vårt eksistensgrunnlag. Staten står som den viktigste garantisten for å opprettholde et mest mulig likeverdig kulturtilbud i hele landet, samtidig som lokal forankring og eierskap sikres gjennom fylkeskommunens og kommunens medvirkning både som eier og tilskuddspart.

Er en scenekunstmelding mislykket dersom den IKKE rører ved denne solide konstruksjonen? Nei, snarere tvert imot. Staten må videreføre ansvaret for en landsdekkende kulturpolitikk. Vi kan ikke godta at de eneste kunstinstitusjonene av nasjonal betydning er de som ligger i Oslo eller de andre store byene, der befolkningstettheten er høyest og tilgangen til private midler sterkest. Den frie demokratiske samtalen med landets borgere må sikres også der folk bor.

Teater Innlandet stiller seg også bak Norsk Teater- og Orkesterforenings høringsinnspill. Vi er kritiske til ekspertutvalgets forslag om å overføre ansvaret for så godt som alle scenekunstinstitusjoner utenfor Oslo til fylkeskommunene. Det er et forslag som først og fremst må oppfattes som et tiltak som gagnar fylkeskommunene, og ikke kunsten og kunstinstitusjonenes tilbud til befolkningen. Det vil svekke det offentlige yttringrommet og scenekunstens demokratiske kraft.

Oslo/Hamar 21.03.2019

Janne Langaas

Teatersjef

Thorleif Linhave Bamle

Påtroppende teatersjef